

Madai Gyula, az Orsz. Középiskolai Tanáregyesület elnöke számolt be. Jelenéséből az előadó *M. Gossart* három érdekes részletet idéz több fejezetre osztott előterjesztésében. *A történelem tanítása és a szellem képzése* című részt az előadó így vezeti be: A szóbanforgó országok közül már egyikben sincs a történelem tanítása a növendékek erkölcsi kioktatásának alárendelve. Vajjon ez azzal lenne egyértelmű, hogy — amint első tekintetre látszik — ez a fel fogás teljesen idejét multha? Erre vonatkozólag legalább egy fenntartásra, a következő magyar válaszra utalok: „Hazámban a történelem tanítása többek között arra irányul, hogy az emberek képesek legyenek az eseményeket és embereket teljes elfogulatlansággal megítélni. De ugyanakkor felette nagy fontosságot tulajdonít a növendékek akarata nevelésének és szellemük képzésének, megvilágítván a történelmi eseményeket és az országuk, valamint az emberiség jötevőinek bizonyult nagy férfiak példáit.“ Úgy látszik, jegyzi meg ehhez az előadó, hogy a Plutarchos szellemében tanított történelem nem mult ki véglegesen. A következő fejezetben (*A történelem tanítása és a polgárrá való nevelés*) Madainak ezt a nyilatkozatát közlik: „Nálunk Magyarországon a történelmet a jövő polgár képzése leghathatósabb eszközének tekintik. A nemzeti történelem központi helyet foglal el a tanításban.“ A népszövetségnek a tanításban elfoglalt szerepét illetőleg Madai a magyar álláspontot a következőkben ismerteti: „Magyarországon a középiskolák felső osztályainak történelmi tanítása súlyt vet a közgazdasági jelenségekre és azokra a kölcsönös kapcsolatokra, amelyek valamennyi művelődött nemzet között fennállnak; megvilágítja az emberi szolidaritás mozgalmát, amelytől sokat vár az ország; teljes figyelmet tanúsít azon nemzetközi szervezetek iránt, amelyekben ez az emberi közösség megnyilatkozik és főleg a népszövetség iránt érdeklődik, amelynek szerintünk legfenségsébb hivatása a gyengék támogatása és az igazságtalanságoknak jóvátétele.“

Végül még két közelebről érdeklő közleményre utalunk: az egyik (110—20. l.) azokat az egészségügyi intézményeket és intézkedéseket ismerteti, amelyek a népszövetség kebelében fennállnak; a másik (120—36. l.) a gyermekvédelem tényezőinek a fejlődéssel kapcsolatos változásait tárja elének.

kj.

Handbuch der Erziehung. I. kötet. Berlin, 1937. 628 l.

Német oktatásügyi tisztii cím- és névtár. Lényegében ez az elnevezés illeti meg azt a vaskos kötetet, amelyet a német birodalmi nevelésügyi minisztérium mostanában *Handbuch der Erziehung* téves és megtévesztő címmel kiadott. Helyesebb elnevezés lenne *Handbuch des Unterrichtswesens* vagy még inkább *Schematismus des Erziehungs- und Bildungswesens*, mert a munka nem magáról a nevelésről szól, hanem felöleli a német birodalom és egyes országok különböző tanügyi hatóságainak, tudományos és művészeti intézményeinek és a különböző tanintézeteknek vázlatos szervezetét és részletes személyi adatait (amelyek az ilyen névkönyveknek velük szüzetett fogyatékosága miatt már megjelenésükkor hiányosak, avultak). Tehát közoktatásügyi minisztériumok,

felügyelő és kerületi hatóságok; egyetemek, műegyetemek és egyéb főiskolák, tanító- és tanítónőképzők, mindkét nembeli középiskolák, szakiskolák és intézmények, nőiskolák, szociálpedagógiai szemináriumok és tanfolyamok stb. Mindez hatalmas, gazdagságában és változatosságában szinte elképesztő benyomást kelt a németországi kultúra szervezettségéről, amit még fokoz a könyv végére illesztett 43 sűrű nyomású lapra terjedő alfabetikus névjegyzék. A tartalomból csak egy-két közérdekű részletet ragadunk ki. Ilyen a *Reichs- und Preussisches Ministerium für Wissenschaft, Erziehung und Volksbildung*, amely a következő ügyosztályokra oszlik: központi hivatal két alosztállyal (Z1, Z2), miniszteri ügyosztály (M), tudományos ügyosztály (W), nevelési ügyosztály hat alosztállyal (EI—EVI: általános nép- és polgári, középiskolai, szakiskolai, mezőgazdasági, szociális), népművelés (V: *Volksbildung*), testi nevelés két alosztállyal (K1, K2), mezőgazdasági munkaév (L). A porosz tudományos akadémiának Berlinben és a bajor tudományos akadémiának Münchenben két-két osztálya van: a) természettan-mennyiségtani, b) bölcsészet-történelmi (illetőleg bölcsészet-nyelvészeti). Részletesen felsorolják a rendes, levelező, tiszteleti, külső tagokat; szép számmal akadnak az egész világból, de Magyarországból kétszeri kutatás után (nem akartunk szemünknek hinni) csak egy névre akadtunk a 88. lapon: *Alföldi Andreas Prof. in Budapest* mint a bajor tud. akadémia bölcsészet-nyelvészeti osztályának levelező tagja. Szinte érthetetlen jelenség és éppen nem felemelő meglepetés ez, a német-magyar kultúrkapcsolatok fenn magasztalt és hirdetett korában és amikor a mi Tud. Akadémiánk tiszteleti és külföldi tagjainak sorában nem egy német tudós nevével találkozunk (l. a legújabb Évkönyvet). kf.

Modifications aux programmes et aux horaires de l'enseignement secondaire et des écoles primaires supérieures. (Arrêtés des 11 avril et 30 mai 1938.)
Deuxième édition. Paris, 1938. Vuibert. (16-r., 64 l.)

Ez a kis füzetke közli a francia középiskola négy alsó osztályának (*Sixième, Cinquième, Quatrième, Troisième*), valamint a mi polgári iskolánknak körülbelül megfelelő felső népiskolák (*écoles primaires supérieures*) előkészítő, 1., 2. és 3. évfolyamának az 1938—39. iskolai évben életbelépő új tantervét és óratervét.

Azt látjuk belőle, hogy az említett osztályokban és évfolyamokban több-kevesebb módosult a francia nyelvi és irodalmi tanítás anyaga, módosult továbbá a történelemé, a földrajzé, az élő nyelveké, a mennyiségtané, a természetrajzé s a rajzé. Új tárgy a mértani rajz, a „fizikai tudományok” nével összefoglalt fizika és kémia, a karének (mindegyik osztályban 1—1 óra), a kézimunka s leányiskolákban a háztartástan. A latin és a művésztörténet az óratervben a franciával van egybevonva. A gyors- és gépirás a felső népiskolának 1—3. évfolyamában nem-kötelező tárgy (1—1 órában).

Ami a tanulmányi irányokat illeti, a *Sixième* és a *Cinquième* osztályban most is kettős elágazás van, mint eddig: a latint tanító, vagyis gimnáziumi *Section A* s a latint nem tanító, vagyis reáliskolai *Section B*, de a *Quatrième*